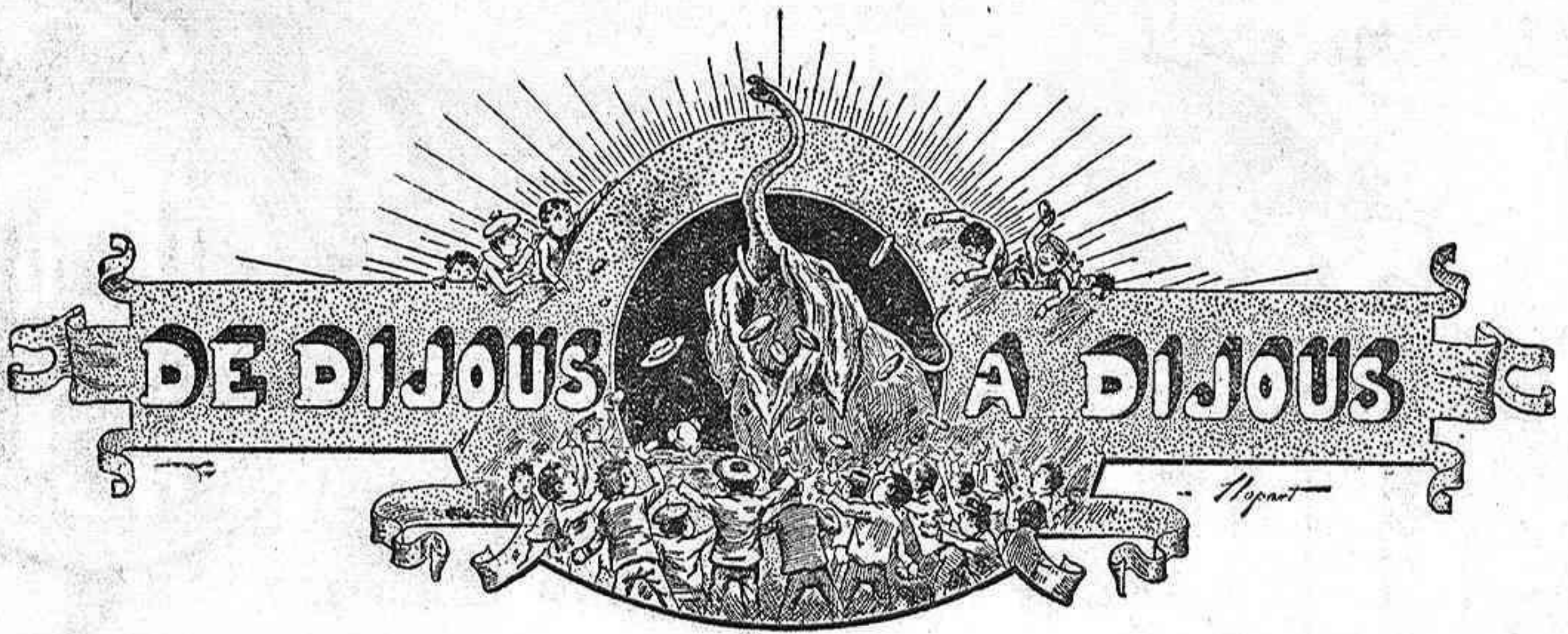

ARTISTA DE CIRCO

Fa planxas y monta *al pelo*;
es alta, guapa, encisera
y pot passar per modelo
d' una dona de primera

PARLANT de la borrascosa situació d' Espanya, ja que ab las butadas y *soplonadas* de nostres polítichs tot va en renou, tothom está convençut de que fá vent en las altas regions ministerials. Y 'l temps, corroborant y justificant lo revoltós estat de las circunstancias per que lo país atravessa, va fer *ambo* la setmana passada ab la situació, ocasionant *la mar* de desperfectes per mar y per terra, al sol anunci de l' arribada de la tardor que senyala la cayguda de las fullas y la cayguda de otras cosas que no sabem encare com y perquè s' aguantan.

Los de l' *olla* van retornant de sas residencias estiuhencas y de sas excursions científico-recreativas, després d' haver descansat durant tres ó quatre mesos de sas fatigas... á las espallas del altres, disposats á tornar á sacrificarse durant tot l' hivern per las clases socials menesterosas procurant lo bé del país qu' ells cultivan y ell los manté, en espera del altre estiu; si no 'ls enjegan antes á la *fresca* á tots plegats.

Perque si 's fixessin los idòlatras dels partits en la manera d' obrar y en lo sistema de viure dels que han de salvar l' Espanya, l' ase 'n *refum* si 's banyéssin cap més estiu en aygua de rosas per aqueixos establiments sostinguts pe 'ls que, si tenim ganas de pendre un bany, hém de ficarnos dintre 'l cossi de passar la bugada. No sería mala bugada lo que passaríam nosaltres ab lo lleixiu que gastém per netejar tanta roba bruta com arriba cada S ptembre part d' amunt de la nació espanyola.

Es que, de continuar aixis gayres tardors, fent la bugadera sempre en lo safreig nacional sense passar per aygua may, no farém net ni may aixugarém. Ja 'n pot fer de vent com la setmana passada. Si no corren altres vents....

*
**

Lo del indult de 'n *Samarreta* ó 'n *Charrapeta* de Cuba ha donat molt joch, y la veritat es qu' encare no n' hém pogut treure l' aygua clara. Se tracta de un xicot que no te cap any (diuhen), traydor á la patria y que figurava en las filas dels insurrectes, que *solament portava l' arma á l' espalla* quan sigué presoner. Es dir que *no mes* duya 'l fusell á coll quan lo váren agafar, y que per aixó ha sigut indultat; perque no li han trobat causa 'ls de aquí, á pesar de que 'ls d' allí i' havian condemnat á mort, com als altres. A fé de Deu, no ho entench, ni ganas d' enténdreho. Si l' indultat es una criatura ¿perqué s' ha empimpat tant 'l *baylet*? Y si 'l trobar infraganti á un reo de *lesa patria* no te importancia, en aquet cas concret, ¿perqué donarnhi tanta? Es que si entre bastidors hi há un *tercer apunte* d' amagat, callo; no m' embolico. Ó sinó que 'm tornin 'l ral que no vull més comedia.

*
**

Avuy acaba la vuytada de la Mercé y dupto que cap any hagi passat tal festivitiat entre miij de tanta indiferencia y tant aburriment. No han faltat forasters que, per rutina, venen cad' any á passar las festas de la Mercé; y aquestos, poch, s' han fastiguejat de debó clavant cada ensopogada per aquets carrers de Déu que 'ls feya empenedir á cada punt d' haver vingut á pendre mal á la *Mata*. No sembla sino que las *Compañías eléctricas* y la Comissió de siras y festas s' haguéssin posat d' acort pera acabar d' ensorrar la Mercé d' aquest any.

*
**

Diálech de la setmana:

—¿Qué te 'n semblá del gran saló de billars de Novetats?

—Que si no féssin pagar la *casa*, hasta s' hi podría jugar de franch.

PEPET DEL CARRIL

L' obrer catalá

*¡Gloria al treball
qu' es la noblesa
del home honrat!*

CONRAT ROURE

AYMANT la patria y treball
emblema de gran faiga,
la feyna te per amiga
l' obrer que empunya lo mall;
siga ferro ó be boscall
ho contempla ab ver amor,
y sens mancarli valor,
canta per dintre 'ls tallers,
al costat de bons feyners,
lo cant que naix en son cor.

Obrer soch y catalá
los brassos ja cansats tinch
y a tota feyna m' avinch
mentres pugui treballá;
tots mos afanys sens pará
donch mentres ho vulga Deu,
posant mas forsas arreu
sempre lluyto sens descans,
ab duricias á las mans...
¡qu' es l' honra que te mes preul

Es vida de pler y pau,
la vida del home honrat,
que dintre 'l taller tancat
del treball, sols es esclau,
lo seu goig jamay decau,
cumplint sempre son deber,
demostrant com bon feyner
entremitj de sa pobresa,
que no hi ha major riquesa
que 'o jornal del obrer.

A sérs, fills del sant treball,
jo 'ls hi dech la meva vida;
y agraht de plers sens mida
jo tinch en ells, mon mirall;
la rella, l' aixada y mall
me deixaren per senyera,
y ab devoció verdadera
jo sostinch ab gran amor.
que mentres 'm quedi cor,
no 'm mouré de sa bandera

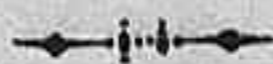
Igual camí á tots mos fills
jo ensenyo de nit y dia;
ja ma millor alegría
es apartáls dels perills;
que sigan bons y senzills
es desitj de tot bon pare;
que ayman la patria y la mare
y treballant ab anhel.
tindrán la gloria del Cel
que la lley de l' honra ampara

Ab lo sou de mos afanys
á l' esposa y fills sostinch;
y al sacrifici m' avinch
que pugan dar-me los anys;
content de mos pobres guanys
visch entre-mitj del vassall;
sens deixar la massa ó mall
que ab forsa mon bras empunya,
cridant—¡Visca Catalunya,
la familia, y 'l treball—

† MANEL GARDÓ.

A la memoria del amich

MANEL GARDÓ

LA mort traidora y malvada
nos robá al amich Gardó;
desgracia tan impensada
ab justicia l' ha plorada
la coral institució.

Obrer fou, que ab gust cumplía
la lley santa del treball,
per tot sembrá simpatía,
tenint son bon cor per guía,
y l' honradés per mirall.

Sa inspiració inagotable,
del oci 'l feu enemich
y ab son carácter amable,
fou un company admirable
y un constant y noble amich.

Y avuy ja no es: sa vida
com la flor que esfulla 'l vent,
de sopte ha sigut marcida
omplint nostre cor, sens mida
de pena y anyorament.

¡Pobre Gardó! al recordarte
sols m' acut en mon dolor,
que la mort ha volgut darte
lo darrer consol; juntarte
ab ta filleta del cor.

DOLORS RIERA BATLLE.

la bona memoria

d' En Manel Gardó

EN lo trahut del taller
has passat tota la vida,
consagrat á mantenir
ta idolatrada familia.

En las horas de repòs
polsavas modest la lira,
donant á ton cor esplay
ab tas falagueras rimas.

A la causa d' en Clavé
has consagrat ta energia.
¡Dorm en pau! treballador
que á ta classe dignificas!

¡Dorm en pau! bon catalá,
mort en la flor de la vida!
que al cor de qui tractá ab tú
hi viurás mentres ell visca.

A. LLIMONER.

AL INOLVIDABLE AMICH

Manel Gardó y Ferrer

No puguí darte la má,
ni besar ton front de gél,
ni darte 'l postrer abrás,
ni dirte l' ultim adeu.

Ja per tú tot s' ha acabat
ja no hi há esposa, ni fills,
no hi há ni germans, ni pares,
no hi há ni patria, ni amichs.

Joventut, inteligencia,
somnia prenyats de bons fins,
il-lusions halagadoras,
lo pensar y lo sentir

Tot ab tú es á la fossa,
la terra s' en ha gaudit.
¡Tot acaba en un moment!
¡Tot acaba ab un sospir

¡Ahir la llum prou brillava
clara y potentosa, sí!
Avuy... es morta, apagada.
Ja no tornarà á lluhir.

Se diu que un ¡ay! de dolor
descubreix una ferida.
¡Quants serán los que la tenen
desde que tú no tens vida!

Consideris com se vulga
sempre causarà la mort
tristesas per los que quedan
y per lo difunt repòs.

Joventut, bondat, amor,
caricias que tú guardavas,
un gran cor, inspiració,
il-lusions no mal fundadas
y tot un món de ternuras
per ta volguda companya
ho ha enfondrat sota la terra
la mort ab una alenada.

Eras arxiu de bondat
ab un cor de cera fet,
que sabías enmotllarlo
á tot humá sentiment.

Al que te 'l cor oprimit
sols l' hi aixampla la esperanza.
Jo la tinch; Amich Gardó:
á reveurers nostras ánimas.

JULIO JENER.

RECORT

HA mort nostre amich sincer
en Manel Gardó Ferrer. ...
¡Catalunya ho sent de cor
y avuy plora á un escriptor
excelent y á un bon obrer!

E. PI FANI.

TORNANT DE LAS FESTAS (?) DE BARCELONA

Figuer

¡Vatúa 'l mon! totas las donas 'm deyan «Ven, hermoso».

Tornan desenganyadas per no haverli surtit promés á la noya.

—Vatúa listo! ¡m' han ben ensarronat! Las *festas* no mes me las han fetas á mí, aquells *mustelas* que m'han dat dugas lliuras de perdigóns, en comptes de un bitllet de cent duros!...

—¿Que tal las festas, Tuyetas?
—Ay molt bé, mossén Badó!
—¿Vols dir?

—Sí... ¡vull dir las *festas* que 'm feya 'l senyó Rectó!

—¡Ay tafoll!... Vols t' hi jugar qu' aquells reguerots dels carrers, 'ls obran per passarhi *cuantrabándol*.... ¡Totas se las pensan!

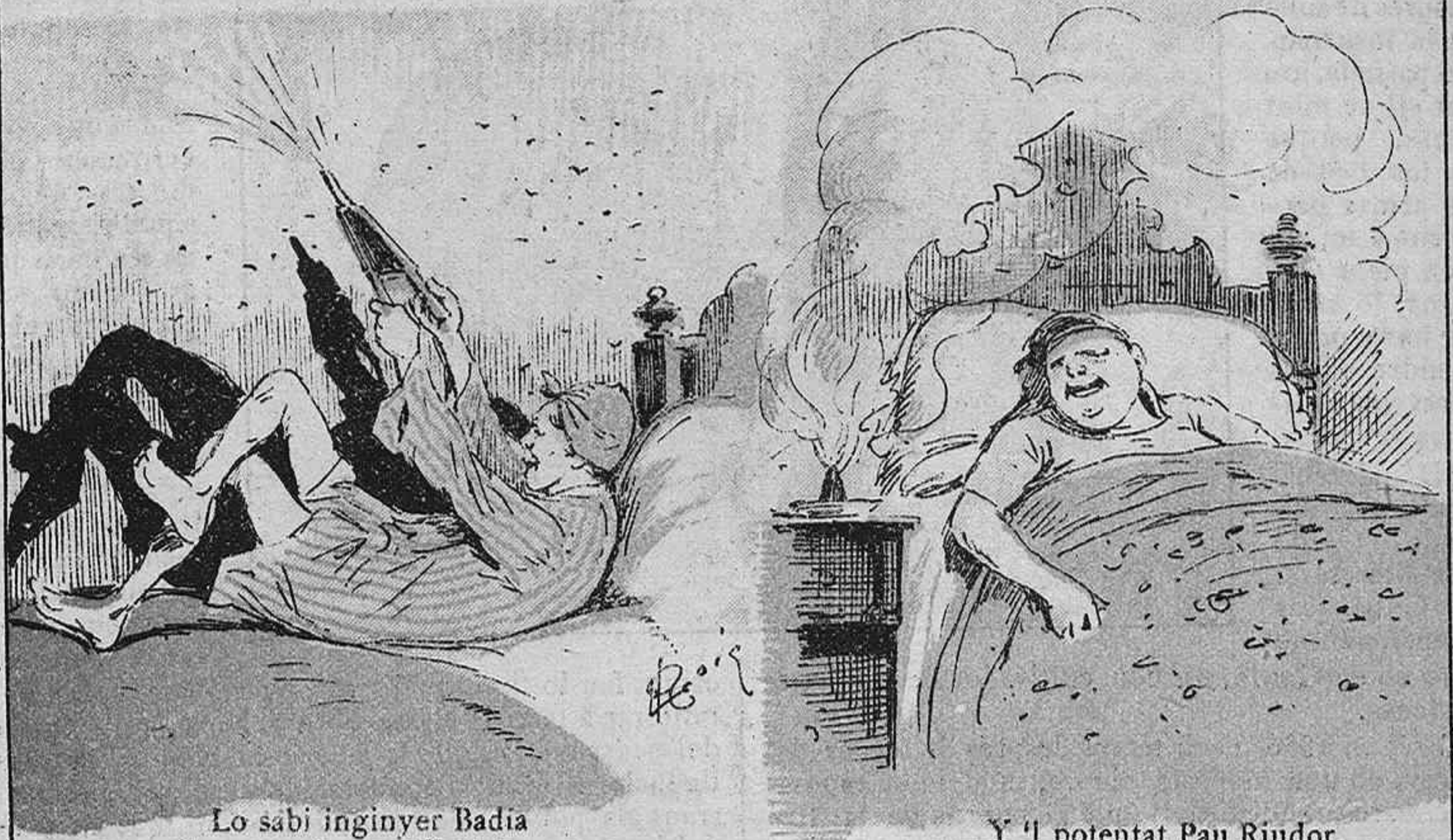
—M' asseguravan qu' á *Barcelona*, hi trobaria pubillas que 'm pendrían de bon grat.... ¡Pro ca! ¡no passa un alma! Me 'n entorno á *Mataró*.

MODOS DE MATAR MOSQUITOS

L' honrat menestral no emplea
mes arma que 'l sabatot.

La púdica senyoreta, com no té altra teyna que
fer, 'ls martirisa ab lo flam de la candela.

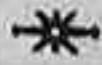

Lo sabi inginyer Badia
'ls mata ab... *artilleria!*

Y 'l potentat Pau Riudor,
usa d' en Gior las pastillas
¡qu' es lo sistema millor!

En Manel Gardó y Ferrer

(Nota biogràfica)

NASQUÉ nostre biografiat á Valencia, lo 3 de Juliol de 1859. Comptava, donchs, al morir en 5 de Septiembre de 1896, 37 anys complerts.

La vida de 'n Gardó es exemplar per' la classe obrera. A la edat de sis anys ja entrava en lo taller al costat de son pare, modest operari d' una fàbrica de pintas. Trasladata sa familia per vicissituds del treball á la ciutat Comtal en 1871 ó siga quan en Gardó tenia sols 12 anys, aquí seguí treballant del mateix ofici, en una casa que ja no abandoná mes, llevat del temps que li exigí la patria, pera son servey.

Aquest servey qu' en Gardó per vicissituds de la sort, tingué que cumplir en la Isla de Cuba, poch després de finida la insurrecció passada, fou per ell de molt profit, porque en los ocis de las armas perfeccioná tot sol y en plena *manigua*, lo poch qu' havia pogut aprendre en las horas vagativas de sa juvenesa.

D' allavors data la gran afició de 'n Gardó á la literatura. De Cuba ¡cas excepcional! ne torná ab en Gardó, un nou cultivador de las lletres catalanas.

Casat en 1886, poch temps després de tornar del servey, ab una modesta obrera, modelo de esposas y de mares, 's dedicá de plé al conreu de las lletres. Pocas existencias, haurán sigut mes aprofitadas que las del bon Gardó. Després del fatigós treball quotidiá que li posava 'l pá á la taula (sens que ni un sol día hagués taltat á la llista) y després de 'ls cuydados de la familia de la que n' era amantís-

sim jefe, en Gardó dedicá lo temps sobrer á empresas profitosas, que li han valgut la consideració dels seus contemporanis.

Com á literat deixa escritas mes de 500 composicions, publicadas en periódichs, llibres y revistas, qu' encare que no sigan totas verdaderament notables, assombran no obstant per la fecunditat y constancia del seu autor, si 's tenen en compte las condicions en que escribía.

Com á enamorat de la obra de 'n Clavé, en Gardó fou un dels que sapigueren comprendre y continuar la empresa del gran mestre. La institució coral, conservarà eternament lo nom del modest obrer, en los fulls d' or de sa ja llarga historia. Corista desde sa mes tendra edat; assíduo concurrent á tota mena de festas corals; organisador

pacient é incansable per últim, de la gran «Asociació de Coros» á n' en Gardó 's deu molta part del llorer conquistat per tan profitosa institució.

Lo día 5 del proppassat Septiembre, després de rapidíssima dolencia, y quan ningú s' ho esperava, baixá 'l pobre Gardó al sepulcre ab gran sentiment de tots 'ls que 'l coneixían, porque en Gardó era un d' aquells caràcters escepcionals que no tenen, ni poden tenir enemics.

En resúm: no fou en Gardó un gran home en sentit absolut. No fou un geni d' aquells qu' enlluhernan á tota una generació. Pero en

cambi fou lo tipo, qual reproducció convindria per millorar á tota la classe obrera. No sigué l' águila del pensament; sigué la laboriosa abella de la inteligencia. No fou lo conquistador que brilla... aterrant als pobles. Fou lo pagés humil, que fa produhí á la mare terra.

¿Qui val més?...

¡Compáriho qui vulga!

M. ESCRIBU FORTUNY.
(M. Riusec.)

AL OBRER-POETA

M. Gardó Ferrer

DINTRE UN atlétich cos atresoravas
un cor d' angel, Gardó, qu' embadallá;
per' xó en lo camp florit de la Poesía
lo descans al treball, noble, cercavas.

Com l' aygla d' ala forta, t' enlayravas
cantant l' amor, lo bosch y la masía...
y al contemplar ton vol, l' obrer sentía
emulació pe 'ls cants que refilavas.

Al veure qu' ha segat, ab cop qu' aterra,
la dalla de la Mort ta hermosa vida,
l' argolla del doló en mon pit s' aferra
y diu lo jornalé ab veu defallida:
«¡Altra fora la gloria d' eixa terra
si d' eix company seguissim la embrandida!»

A. GUASCH TOMBAS.

A LA

MEMORIA DEL MALOGRAT AMICH

MANEL GARDÓ FERRER

¡Pobre amich! ¡De tú so's resta
l' inolvidable recort!

La Parca impia, en mal hora,
vá tallar ab certer cop
una vida laboriosa,
un porvenir plé de goig
y un caracter franch y noble
que tant apreciavam tots.

Ab ta mort, pert lo taller
un honrat treballador,
tos amichs, un gran company,
ta muller un bon espós.

Reposa en pau, ja per sempre,
puig encár que sigas pois
¡pobre amich! ¡encare 'ns resta
l' ir o'vidable recort!...

R. ALONSO

AL MALAGUANYAT ESCRIPTOR

en

MANEL GARDÓ FERRER.

MOLT temps que 't coneixia en tos escrits
senzills com lo teu cór
y sempre ben pensats y ben sentits
y respirant frescor.....

Poch temps que 't donguí 'l tracte d' «amich meu»
mes ab tot, me 'n sobrá
per descobrir á dintre del pit teu,
¡un cor dels que no hi ha!

T. DIAZ CAPDEVILA.

A la memoria del malaguanyat

Manel Gardó Ferrer

Brau jornalero que pel treball vivias;
bon catalá, que 'l sol afany tenias
d' extendre l' obra mestre d' en Clavé.
Bon pare y bon amich; ta historia es noble;
fill del poble, has viscut sempre ab lo poble.....
De ta llevó 'ns en manca un bon planté.

AGUILETA.

A la memoria del meu estimat amich y company en

Manel Gardó Ferrer

¡Mes, ay, qu' es la vida
perpétuo contrast
de llum y de sombras,
de goigs y de planys!
Goigs y planys.—CLAVÉ.

LLUNY d' amichs, vaig fent ma via
en la feyna; camps y arbrat
que creixen ab ufania
prop del fértil L'obregat ...

Ab goig baixo á Barcelona
ahont aprofitant l' estona,
he fet alguns coneguts
y entre tots... (á mal no 's prengui,
parla 'l cor; ningú s' ofengui)
en Gardó dels més volguts

¡Pobre amich! Se 'm despedia,
fins a! venider «Concert»,
y 'l jorn fixat .. ¡Sort impia!
jo seguia son cos ért. ..

No recordo sens feresa
aquella ingrata sorpresa...
¡Primer mort que no malal!
En Gardó qu' era com roure...
que si 'l vent, poch lo fa moure,
cau per traydora destrat...

De cor noble, amiatat pura
nos feu cor e'xe ben bé
més que la literatura...
¡la gran obra de 'n Clavé!
Era un convensut corista,
dels primers sempre á la llista;
y dins de la obrera nau
ab l' exemple, á tots mostrava
que nit y jorn treballava
per l' exercit de la Pau.

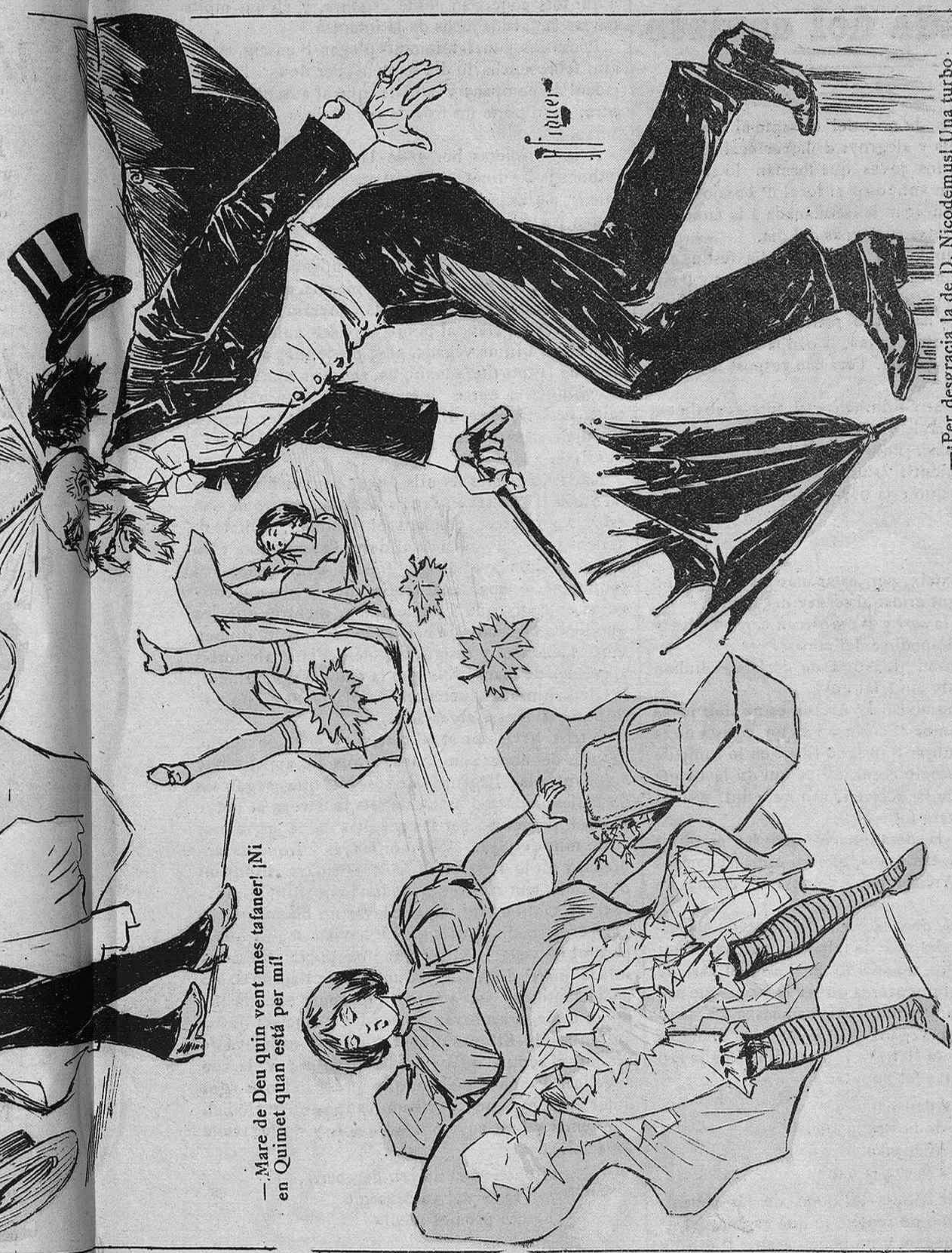
Tenint joia dins sa casa
era escriure sa afició...
¡Oh lectors de «LA TOMASA»
be ho sabeu tan be com jó!
Mes ja aquell constant rimayre,
Manel Gardó ó Met-Guixaire,
la mort crudel 'ns l' ha prés
y dins la nota festiva
'ls fruyts de sa ploma activa,
ja no 'ls llegirém may mes!

J. CASAS PALLEROL.

—¡Guayta, Lari, quina *popa!*...
—¡Aixó sí, noy, que fa tropai!

—Mare de Deu quin vent mes tafaner! ¡Ni en Quimet quan està per mi!

—¡Jesús quina vergonya! ¡Apiadat de mí, Deu meul... ¡Envíam una fulla!

—¡Per desgracia la de D. Nicodemus! Una turbo nada li arrebatà 'l barrèt y la perruca, y li envia al mateix temps un test à la clepsa. De mes á mes, se li romp lo parayguas, y queda l'home fet un sant Llatze.

¡Quier!

¡Uiiii!

L' anada del corista

Son quarts de nou del dissapte al vespre; y satisfets y alegroys d' haver acabat la setmana, los joves que forman lo coro del poble, acudeixen animosos al local d' ensajos, després d' haver entregat la setmanada á la familia y haver enllestit totes las feynas del día.

Com es dissapte, y al endemá es día festiu, clar está qu' aquella nit las *cordas son mes plenas* y l' ensaig es mes aprofitat.

Los coristas ja han fet lo rotllo corresponent, lo mestre ab la batuta á la má, ja ocupa lo seu lloch, y 'l secretari passa llista. Tots han respost menos l' Arciset.

—¡Qu' es estrany—diuhen casi tots—cabalment lo qui no falta may!

—Deixeulo estar. ¡Pobre xicot!—diu un de la colla, casi espurnejantli 'ls ulls.

—Y aixó ¿que no está bó?—li contestan plens de curiositat.

—¡Massa!

—¡Y donchs!

—Per aixó mateix, per estar massa bó. ¿Qué no sabeu qu' ha sigut cridat al servey del Rey?...

—Li ha tocat la *sort* y l' embarcan cap á Cuba, y demá vindrá á despedirse del coro.

—¡Pobre Arciset! ¡Llastima de corista!—diuhen tots dolguentse de tan fatal nova.

Y en realitat es aixís. L' Arciset es un dels joves que porta mes amor al coro; ell es un corista de la llevó que va sembrar l' insigne Clavé en lo camp de la laboriosa institució coral; ell es qui dú la batuta administrativa de la societat, van repetint, y si ell 'ns falta, 'ns faltarà tot!

Lo disgust y la desanimació que ha produhit eixa noticia, son tan grans, que ni esma tenen los companys del Arciset per comensar l' ensaig de aquella nit.

Per fí 'l mestre obra la partitura que te colocada en lo faristol, y després de mirar lo trist semblant dels seus deixeples, dona 'l tó de la segona part de «Los nets dels Almogávors» qu' es la pessa que actualment tenen en estudi. Tots comensan bé, pero al ser á la segona vegada que repeteix la mateixa música ab diferenta lletra y aquesta diu, com ja sab tothom per haverse fet popular:

¡Adeu siau,
Recorts de nostra infancia!
¡Adeu siau,
Que va á partir la nau!

En lloch de ser bélicas las notas de las veus d' aquells coristas que no senten lo que cantan, tot d' un plegat s' ennuegan, y no poden acabar l' estrofa recordantse de la malestruga *sort* del pobre Arciset,

á qui tots coneixían desde criatura, y ab qui molts havían jugat los jochs de la infancia.

Pensatius y mal-humorats plegan l' ensaig, esperant febrosechs lo día següent per donar l' últim jadeu! al company y corista, que al ausentarse del coro, se 'n porta un trós de cor de cada amich que deixa.

A las primeras horas de la tarde del diumenje tothom ja ha dinat, esperant ansiosos en la sala del café l' arribada del Arciset per despedirsen. Tots restan tristos y capficats, pensant ab la desgracia del pobre xicot. ¡Després de tan temps que 'l teniam haverlo de perdre! ¡Tan bon company qu' era! La vritat, tant los preocupa á tots plegats, que no se 'n saben avenir y es lo tema de la conversa de la tarde.

Mentres esperan al pobre Arciset anhelosos de veurel per última vegada, puig no confían ab sa tornada de la mortífera manigua, se inicia una suscripció voluntaria entre 'ls amichs; y qui un ral, qui mitja pesseta, se recull una modesta cantitat, perque l' amich desventurat trobi mes passadora la seva desditxa.

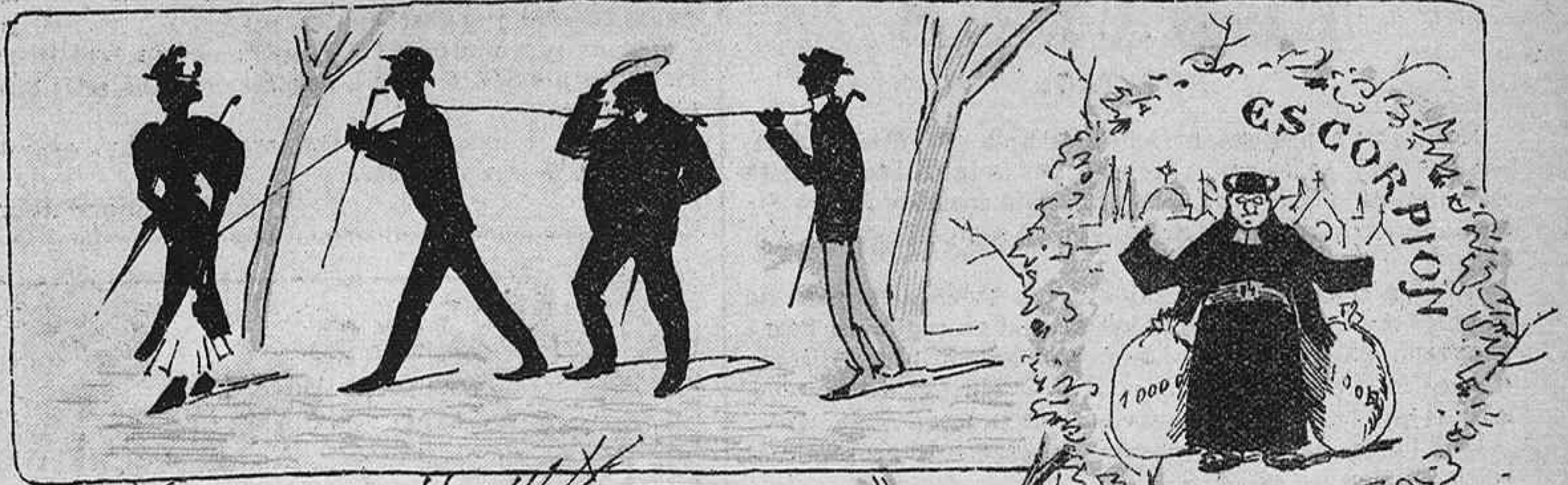
Ab las llágrimas als ulls y sens poguer dir paraula, entra l' Arciset en la sala del café, centro de son esbarjo y recreo, quedant al moment, voltat d' amichs que l' abrassan; vol despedirse de tots y no pot, á tothom vol dirigir frasses de despido, y 'l sentiment lo tapa, fent creixe mes la pena y congoixa entre 'ls que 'l contemplan, mentres que los que tenen mes coratje per fer lo cor fort, li diuhen mots de consol y resignació, despedintse ab fortas apretadas de mans, y 'ls que la emoció y sentiment, los deixan muts, s' acontentan solzament ab un parell de carinyosas abrassadas.

Si trist havia entrat al café, mes trist ne surtía, després de donar son jadeu! á tots los amichs boy aixugantse las llágrimas de sos ulls que negan sas parpellas. Al cap d' una estoneta ja 's veyá al pobre Arciset perdentse per las revoltas de la carretera, entre mitj de jegantescas montanyas y frondosa arbreda, y ab lo farsellet al coll s' anava allunyant del poble, fent mes conmovedor lo quadro. Girantse d' en tant en tant, feya voleyar un blanch mocador per despedirse dels que l' havian seguit fins a perdrel de vista, mentres que una pobra y desconsolada mare, desfentse en un mar de llágrimas, no podia contindre son amarch plor, puig aquella lúgubre tarde, li acabavan de pendre l' Arciset de sas entranyas, lo fill mes mimat y qu' ella estimava de tot cor, al temps que 's perdía per l' espay la veu angelical d' una donzella, que presa del mes agut dolor entonava un dolcíssim cant, cant melòdich que sentía vibrar en son tendre cor, y li ofegava la seva ánima:

«Ronch soná un crit de guerra,
Que ¡ay! va robar-me
Al promés meu!»

† MANEL GARDÓ

LA TOMASÀ
MESOS DEL ANY

¡Octubre! ¡Mes de la cassal!
¡Mes de figas y bolets!...
¡La sanch pica com mostassa,
al sentirse 'ls primers frets!

TEATROS

NOVETATS

Ha seguit representantse lo mes aplaudit ó sia *L'Africana*, *Aida* y *Lohengrin*, obtenint, per lo tant, bona cullita de aplausos las Sras. De Machi, D'Arneiro y Mas y los Srs. Bieletto, Morales, Simonetti, Aragó, Mestres y Perelló

S' están activant los ensajos de la celebrada ópera de Boito (lletra y música) *Mefistofele*, qual protagonista anirà á cárrech del Sr. Perelló; de la que sabem que 'l discret mestre Sr. Petri té empenyo en que obtingi un éxit *gémelo* al que lográ la ópera favorita de la temporada, *Aida*.

Dita ópera sabem se posará en escena lo próxim disapte.

ROMEA

Ja s' ha publicat la llista de la companyia que actuará en la próxima temporada de 1896-97.

En ella hem vist importants modificacions, ja que hi figura la eminent actriu catalana Conxa Ferrer, ajust molt acertat á nostre veure (puig després de la Mena creyém que la Ferrer es la que ab justicia li pertoca lo primer siti en nostra escena). En la secció de damas hi figuran ademés las Sras. Monner, Clemente y Blanca, actrius del tot suficients pera la casa. (No hi fa falta ningú mes pera lo bon resultat).

En la part d' actors, si bé es de lamentar la falta d' una primera figura com ho son los senyors Bonaplata y Borrás, s' ha procurat que l' *elenco* fos tot lo granat possible de nostres actors regionalistas; si bé es de sentir la postergació en que en la llista está l' oximi actor Sr. Soler, qui, sens dupte, es la primera figura del teatro catalá.

Ara sols falta que la Direcció olvidi lo favoritisme en las obras y se posin en escena las que verdaderament reuneixin dots per' un bon éxit.

Lo resultat desastrós obtingut en anteriors temporadas, pot parlar per nosaltres.

CATALUNYA

Lo genial Novelli en la passada se'mana 'ns doná una representació de la aixerida comedia de Bisson *La famiglia Pont-Biquet*, que si los *sabis* que tant van *criticar* al estrenarse en nostre Romea l' arreglo de la mateixa, ab lo titul de *la familia Boniquet*, hi haguessin assistit, haurian pogut veure que la labor del autor catalá no sigué tan desgraciada com asseguravan y que guardava per complert son argument y principals xistes.

¡Son tants que van al teatro y aplaudeixen sense saber lo que han vist y sentit aixis com que critican solzament porque si!

També lo célebre Novelli ab la llengua del Dante ha representat la tan *cacarejada* obra del autor celebrat per los modernistas, lo noruech Ibsen, *Espectres*; la obra de referencia á pesar de lo crú de son realisme, fou aplaudida al final per la execució extraordinaria que hi doná lo eminent Novelli.

Pera avuy s' anuncia *Amore selvaggio*, drama de Eche-garay, escrit expressament pera 'l dit actor italiá.

GRAN-VIA

Notable éxit ha obtingut la bonica opereta de Suppé *In cerca di felicitá*, principalment per sa inspirada música, que acredita la firmesa de son malograt autor.

En la execució se hi distingiren las Sras. Coliva, Moroto y Principi y los Srs. Grossi y Pomer.

Dimars y á benefici de la aplaudida contralt Sra. Moroto, se posá en oscena la sempre aplaudida opereta de Suppé *Donna Juanita*, en que la beneficiada en lo paper de protagonista fou molt aplaudida, tant per la acertada

y picaresca interpretació que hi doná, com per las elegants *toilettes* que vesti en dita nit.

Per' avuy s' anuncia *La Traviata* en que farà sa reaparició la tiple Sra. Galvani, després de la malaltia que l'ha aqueixada.

Segóns noticias, la Sra. Galvani del difícil *spartito* de Verdi, ne fá una creació.

UN CÓMICH RETIRAT.

Se troba malalt d' alguna gravetat, nostre estimat colaborador artistich D. Joan Llopart, quinas graciosas caricaturas saborejan setmanalment nostres favoreixedors.

Desitjém una rápida curació al volgut company.

La societat coral *La Violeta* de Cornellá del Llobregat, celebrá lo dia de la Mercé, una hermosa gira campestre á la font de la Salut (terme de Sta. Creu), pera la qual fórem atentament invitats.

May haviam tingut ocasió d' estudiar tant de la vora la beneficosa influencia qu' exerceix la redemptora obra de Clavé, en los pobles, com anant en companyia dels coristas de *La Violeta*.

Atents, instruits y ben educats á pesar de ser tots senzills pagesos y obrers, la institució coral ha convertit 'ls antichs esclaus del terror y de la industria en homes dignes y amants del progrés, en verdaders homes lliures, que si tots 'ls d' Espanya fossin com ells, nostra nació no estaria tan envilida y degradada, com per desgracia estém veyent.

Basti dir qu' á Cornellá. l' arcalde—verdader representant del poble—es un de tants coristas y que l' embrutidor caciquisme no ha pogut may apoderarse dels electors y que, per lo tant, allí no passa lo que... passa á tot arreu. ¡Tant de bó que tots 'ls pobles de Catalunya imitéssin als coristas de Cornellá! ¡Otro gallo nos cantará!

Altrement, la gira campestre resultá una festa molt divertida y agradable. De Cornellá surtiren 'ls expedicionaris en carros formant animadissima *rúa* que cridá la atenció de Sant Joan Despi y Sant Feliu de Llobregat, per ahont passaren.

Arrivats á la pintoresca ermita de la Salut, entre broma y gatzara de bon género y entre 'l succulent arrós y 'ls ben cantats coros, van transcorre agradablement las horas.

¡Per espectacle hermós 'l d' aquells honrats fills del treball, animant la rústiga soletat de las montanyas ab 'ls accents del *Bon matí*, de *Los Pescadors*, del *Gloria al arte* y d' altres coros, magnificament cantats baix la batuta de son Director, lo distingidísim compositor senyor Vilá y Prius!

En resúm: la festa sigué animada y exemplar. Exemplar porque ab tot y tractarse d' un dia de broma en que res está privat y de que tothom tenia *carta blanca* y tot anava á dojo, ni una sola víctima causá la intemperancia.

¡Bon exemple que mostrar als obrers d' altres terras!

Un aplauso á *La Violeta*.

Días enrera lo vapor *Pérez* qu' entrava en nostre port, procedent de Valencia, va trobar una enorme tortuga dormint á flor d' ayguá, la qual quedá enfilada en la proa del barco. Al arribar á puesto, siguié pesada dita tortuga, donant un pes de quatre arrobas.

¿Tortuga y de quatre arrobas?... Cal...

¡Devia ser algún empleat de correus dels grossos!

«*Los francesos están que no hi vouhen de cap ull, ab motiu de la próxima visita del emperador de Russia.*

Han organísat unas festassas que farán rotllo y que deixarán endarrera l' antich adagi catalá de «Ficar l' olla gran dins de la xica».

Nada menos que cinch millóns de franchs gastará l' Estat en banquetes, fochs artificials y altras moixigangas per l' estil. Y es tanta l' afició del poble francés á festejar la arribada del seu a'iat, que en alguns paratjes de París 's llogan las finestras y balconés á preus verdaderament inverossímils, com son cent y doscents duros per poguer contemplar ab mes ó menos comoditat, lo pas de la imperial comitiva.

Que 'm dispensin los nostres simpátichs vehins, pero crech qu' aquesta idolatria pe 'l Czar de totas las Russias (¿hasta la de Barcelona?) no quadra massa als fills d' un país republicá.

Perque resulta un verdader contrassentit que 'ls republicans francesos perdin la veu á forsa de cridar:—¡Visca l' emperador!

¡Encare qu' aquet siga 'l de Russia ó 'l de la Patagonia!

Atentament invitats per D. Ignasi Elías, assistirem dimars de la setmana última, á l' inauguració dels grans salóns y academias de billar instalats en lo café de Novetats.

Gracias al senyor Elías, pot enorgullirse Barcelona de comptar ab un establiment digne de la importancia alcanzada aquí, per la afició al noble joch de Espino y Dalmasas.

L' antich local ha sigut engrandit notablement, y consta en l' actualitat de tres seccions. 'Ls billars pera 'l públich, dividits á la vegada en altras dugas: *Palos y Carambolas*. La secció de «Tresillo» instalada ab gran comoditat y elegancia, y finalment l' «Academia de billar» local disposat en forma d' anfiteatre y per lo qual 's proposa 'l Sr. Elías, ferhi desfilar totas las notabilitats del *taco*, tant espanyolas com extrangeras. Per la mostra que 'ns deixá entreveure lo partit d' inauguració, 'ns permetém assegurar que 'ls aficionats barcelonins serán assíduos concurrents á la citada academia, tota vegada que 'ls jugadors francesos contractats, son en efecte uns *espatutxins* de primera.

Adornan lo local, artisticas alegorias de Utrillo y Labarta y tant pe 'l luxu com per la comoditat que 'l establiment ofereix, hem de tributar un calurós aplauso al rumbós senyor Elías.

Al final foren obsequiats la premsa y 'ls amichs particulars del *Ignasi*, ab un espléndit *lunch*.

Lo de Filipinas segóns 's va veyent per las noticias particulars que d' allí arriban ab lo correu, té verdadera importancia; molta mes de la que en un principi 's deya.

Aixó sí; 'l Govern segueix fent 'l cor fort y dihent que «aixó es res» com en Tony Grice.

D' aquesta energia (diguemne energia) del Govern, prenen peu 'ls periódichs conservadors per' ensalsar als homes que disposan de la nostra sanch y dels nostres quartos. —¡Quin valor, quinas dots de mando!—dihen ells.

¡*Distingamos!*... De valor n' hi ha de dugas classes: hi ha 'l valor racional y la temeritat ó *tossuneria*.

Donchs aquesta *tossuneria* es la qu' están empleant los que 'ns governan, *emperrats* en ficar la banya en un forat.

¡Y per aquet camí sols 's va al *Finis Hispanice!*

CORRESPONDENCIA

ca

(Tancada 'l dia 27 de Septiembre prop passat)

1. Unta Xido Denit (tal com pinta): No serveix.—2. Aguilleta: Molt bé.—3. Agustí Montaner: Anirá la tarjeta.—4. Mita Trapai: Si vol créurem, en lloch de fer geroglífichs vagi á estudi.—5. Un teixidó del bapro bell de premia (tal com ho trobo): No faria mal de seguir lo consell que dono al company que 'l precedeix.—6. J. Samoc y J. Sevio: Está bé.—7. J. Santamaría Vinyals: Aquesta no m' agrada prou. Envihi altra cosa, pero fugi, si pot ser, de fer preguntas a ningú.—8. Estrany, Miseria y C.²: No 'm fa 'l pes.—9. Lluís G. Salvador: Esta bé. Me sembla que las menudencias IV y VI ja las hi havia publicat. ¿No recorda vosté si me las havia remés anteriorment?—10. Geroni Bet: Al cove.—11. Fidel Delfi: No 'm serveixen.—12. Dos principiants: Tampoch.—13. Lo xicot de la Emilia: *Idem de lienzo*.—14. Joan Farell: Encare no m' agrada prou.—15. Jacinto Ferrés: ¡Quinas ganas de perdre 'l temps! Estudihi molt, avants de ter mes versos.—16. J. Sallent: No va.—17. Burillayre retirat: La lletra es tan dolenta y son tantas las faltas d' ortografia, qu' ignoro lo que diu la seva carta.—18. R. Alonso: Molt bé.—19. Un estudiant retirat: Ha fet mal d' abandonar l' aula. Crech que dos ó tres anys de gramática li foran de gran utilitat. Lo que envia no serveix.—20. Lluís S. Pernil: Anirá.—21. Dos de ca 'l Triás: Id.—22. J. Hambo: No 'm convé.—23. Angel Catalá: No m' agrada prou.—24. Pere Salóm: Está bé.—25. Joseph Marusc: Han de ser en catalá.—26. Arturo Guasch y Rossell: Efectivament, l' assumpto es molt gastat. No 'm satisfá.—27. Rafel Rutllant: Es Emilia y no *Amilia*. Vegi si pot corregirho.—28. R. Vilalta: No 'm satisfá.—29. Joseph Pujadas Truch: Acepto tres capritxos.—30. Mariano Pujol: No 'm serveix.—31. Miquelet de La Escala: Si 's pensa que lo que m' envia es un sonet, está molt equivocat.—32. Un Suscriptor: Lo mateix li dich á vosté.—33. Jaume Alsina: Aceptat.—34. Un émul de Prim: Anirá la segona conversa.—35. Joseph Prats: Lo primer geroglífich.—36. J. O. Aguila: L' embut.—37. Lluís Jove: No serveix.—38. J. M. Pinos: Publicaré la tarjeta.—39. Rafel Homedes: No 'm satisfá.—40. Pepito Llauné: Insertaré «Per un retrato».—41. Dos de Cervera: Té una forma molt estranya.—42. Dos católichs: Mas a senzill.—43. Joan Rocavert: No vá.—44. Un de Reus: Es dolenta.—45. Antón Busquets y Punset: Esta bé.—46. Saibansor: No fa per casa.—47. Un enanorat d' una Carmeta: Id.—48. Pere Farió: S' hi observa certa facilitat, pero no acaba de satisfirme.—49. Miriliquingof: No puch servirlo.—50. Conde de Pedret: Los seus epigramas son massa verts. Pera enviarnos original no te cap necessitat de franquejarlo ab sello de 15 céntims, n' hi ha prou ab un 1/4 de céntim, sempre que talli las puntas del sobre, y expressi en lo mateix, que conté originals pera la impremta.

LA TOMASA

PERIÓDIC H FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, id.	2 »
Extranger, id.	2'50 »
Número corrent.	0'10 »

NOTA.—Tota reclamació podrá dirigirse á l' Administració y Redacció del periódich

6, SANT RAMON, 6.—BARCELONA

CASSADORS DE FIRA

Cassadors aixís
de conills no 'n cassan...
pro en cambi, fills meus!
¡Si 'n cassan de guatllas!

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Un jorn de cassera anant
ab lo fill de la Cinch-dos,
vam veure algo com un os
en una cova molt gran.

La escopeta prepararem;
ell la seva y jo la meva,
y desseguida sens' treva
per la cova 'ns internarem.

Tanta hu-*quatredos* hi havia,
que cada pas que donavam
al menys tres minuts hi estavam;
y quin patir, aquell dia!

De la cova a un *quatretres*
al cap de molt arriarem;
¡de sorpresos si 'n quedarem
al veure que no era res
de 'l que 'ns pensavam primé!
No era res mes que un *Total*,
un Sant Pau, qui era mes alt
y molt mes pelut que un bé.

GIL BAREBATXER.

CONVERSA

—Hi determinat, Mariano,
caminar un xiquet mes
y en lloch d' anar a Moncada

arribar 'ns a Cadaqués.

—La pensada no es dolenta,
també allí farém burgit.

¿Que vols mata algun pollastre?

—Lo que matarém te ho he dit.

FIDEL DELFI

BALDUFA NUMÉRICA

- 6 5 —Article.
- 1 2 —Vegetal.
- 1 2 3 4 5 6 7 —Poble catalá.
- 4 2 1 5 6 6 — » »
- 1 7 6 6 7 —Carrer de Barcelona.
- 1 3 4 3 —Nom d' home.
- 5 6 2 —Carrer de Barcelona.
- 4 3 —Nota musical.
- 1 —Consonant.

R. LADELOBA.

GEROGLIFICH

∴
+ ∴
CRIUS
+
m t n o u e
FI

JOAN AUBERT.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 421

=

Xarada I.—*Pa-lla.*

» II.—*Ca-mi-lo*

Tarjeta.—A, Sabadell, Banyolas, Sarriá,
Verónica, Fé, Adriá, Dit.

Problema.— 815+5=820

825-5=820

164×5=820

4100 : 5=820

5904

Rombo.—

C

Pau

Pallé

Calella

Ullal

Ell

A

Logogrifo numérich.—*Pelotari.*

Geroglích.—*Per telas los texidós.*

Lit. Barcelonesa de RAMÓN ESTANY
—6, Sant Ramón, 6= BARCELONA—